

Osallisuus ja hyvinvointi

Olopesteseminaari 16.5.2018

Asiantuntija Sakari Kainulainen Diak

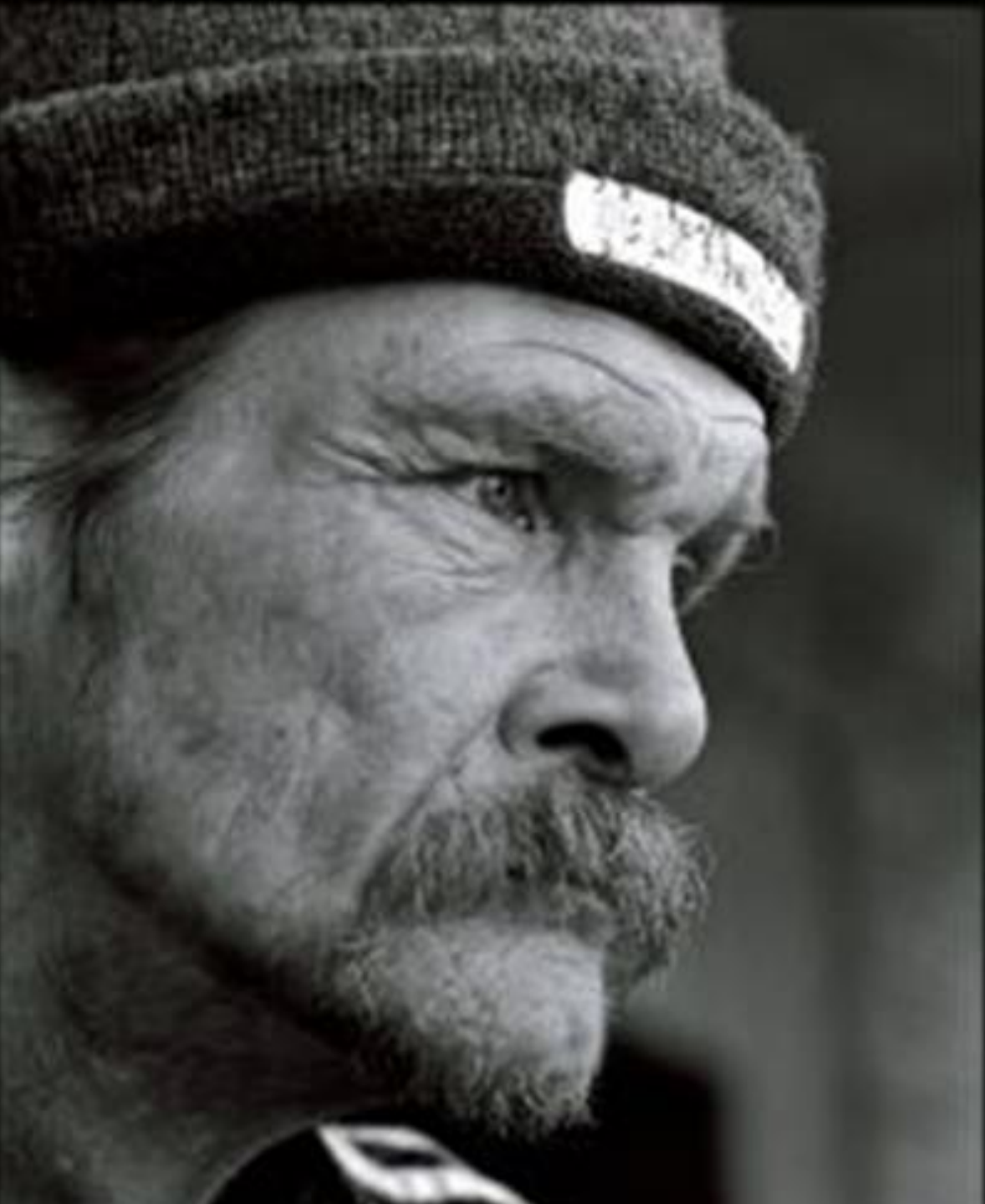
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Asioita joissa Suomi on maailmanlaajuisesti huipulla...

- Suomi on maailman vakain valtio.
- Suomi on maailman turvallisim maa.
- Suomessa on maailman paras hallinto.
- Suomessa on maailman vähiten järjestäytyntä rikollisuutta.
- Suomessa on maailman riippumattomin oikeuslaitos.
- Suomalaiset äänestävät tanskalaisten ohella vapaimmissa ja luotettavimmissa vaaleissa.
- Suomi on Norjan ja Ruotsin ohella maailman vapain maa.
- Suomen poliisi ja sisäinen turvallisuus ovat kokonaisuutena maailman toiseksi parhaat.
- Suomessa on maailman kolmanneksi vähiten korruptiota.
- Suomessa on maailman vakaimmat pankit.
- Suomessa on maailman kolmanneksi paras lehdistönvapaus.
- Suomi on maailman paras sosiaalisen kehityksen maa.
- Suomi on Ruotsin jälkeen sosiaalisesti oikeudenmukaisin EU-maa.
- Suomi on inhimillisen hyvinvoinnin vertailussa maailman paras maa.
- Suomi on maailman kolmanneksi paras maa laillisuusperiaatteen noudattamisessa.
- Suomi on Tanskan ohella maailman paras maa ihmisten perusoikeuksien suojelemisessa.
- Suomi on maailman viidenneksi onnellisin maa.
- Suomalaiset ovat eurooppalaisista toiseksi tyytyväisimpiä elämäänsä.
- Suomalaisten luottamus poliisiin on suurinta ja luottamus poliittiseen järjestelmään sekä oikeusjärjestelmään toiseksi suurinta Euroopassa.
- Suomalaisten luottamus muihin ihmisiin on toiseksi suurinta Euroopassa.
- Suomessa kuluttajien luottamus talouteen on Euroopan vahvinta.
- Suomi on maailman toiseksi tasa-arvoisin maa.
- Suomessa on EU-maiden pienin ero naisten ja miesten työllisyysasteessa.
- Suomalaisnaisten tasa-arvo työelämässä on maailman neljänneksi paras.
- Suomessa on OECD-maiden neljänneksi alhaisin köyhyysaste.
- Suomessa on OECD-maiden viidenneksi pienimmät tuloerot.
- Suomi pärjää maailman parhaiten ympäristön kehitystä ja tilaa kuvaavassa vertailussa.
- Suomi on maailman vesirikkain maa.
- Suomalaisten veden kulutus suhteessa uusiutuviin vesivaroihin on maailman viidenneksi pienintä.
- Suomessa on maailman pienin riski altistua luonnononnettomuuksille.
- Suomessa on eniten metsiä Euroopassa.
- Suomessa on eniten maailmassa inhimillistä pääomaa.
- Suomen peruskoulutus on maailman parasta.
- Suomi on OECD-maiden kärkeä koulutuksessa.
- Suomi on maailman lukutaitoisin maa.
- Suomalaiset ovat Euroopan toiseksi ahkerimpia kirjaston käyttäjiä.
- Suomi hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi toiseksi parhaiten maailmassa.
- Suomessa julkisten palvelujen tarjonta verkossa on toiseksi parasta Euroopassa.
- Suomessa työskentelee asukasluvuun suhteutettuna kolmanneksi eniten ammattilaisia tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.
- Suomessa on Euroopan vahvin digitaalinen osaamispääoma.
- Suomi on innovaatiovertailussa maailman kolmas.
- Suomessa on OECD-maista eniten langattomia laajakaistaliittymiä sataa henkeä kohti.
- Suomalaiset käyttävät eniten mobiilidataa liittymää kohti. (Vertailussa 32 maata).
- Suomessa on maailman kolmanneksi paras talousympäristö liiketoiminnan kasvulle.
- Suomi on maailman kolmanneksi kilpailukykyisin maa.
- Lasten hyvinvointi ja koulunkäynti
- Suomi on maailman toiseksi oikeudenmukaisin maa lapsille.
- Suomi on maailman toiseksi paras maa olla tyttö.
- Suomalaiset nuoret (11-15-vuotiaat) ovat hyvinvointivaltioiden nuorista neljänneksi tyytyväisimpiä elämäänsä.
- Suomalaisten neljäluokkalaisten luonnontieteiden osaaminen on OECD-maiden toiseksi parasta.
- Suomalaiset 15-vuotiaat ovat OECD-maiden joukossa toiseksi parhaita lukutaidossa ja kolmanneksi parhaita luonnontieteissä.
- Suomessa on maailman 20 kärkeä joukossa vastasyntyneiden elinajanodotteessa. Erot kärjen joukossa ovat pieniä.
- Suomessa äitien ja lasten hyvinvointi on maailman toiseksi parasta.
- Suomessa on maailman kolmanneksi pienin imeväiskuolleisuus (alle vuoden ikäisenä kuolleet).
- Suomessa on OECD-maiden kolmanneksi alhaisin kokonaiskuolleisuusluku syöpään.
- Suomen passi on maailman kolmanneksi vaikutusvaltaisim. Sillä pääsee matkustamaan ilman viisumia 175 maahan.
- Suomi on maailman kolmanneksi paras matkakohde vuonna 2017.

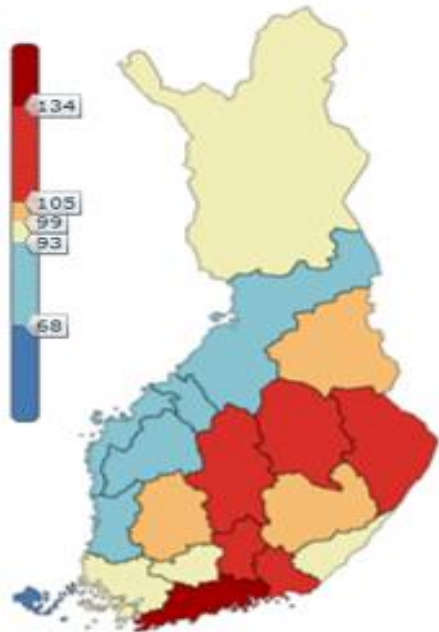

- Kaikki rikkaita?
- Kaikilla oma koti?
- Kaikilla hyvä terveys?
- Kaikki osallistuvat?
- Kaikki onnellisia?
- Kaikilla läheisiä ihmisiä?
- Kaikilla asiat hyvin?

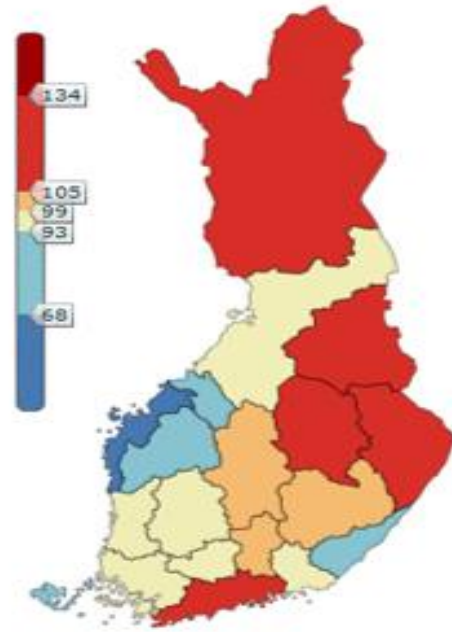

Huono-osaisuus ja osallisuus maakunnissa 2011-2015

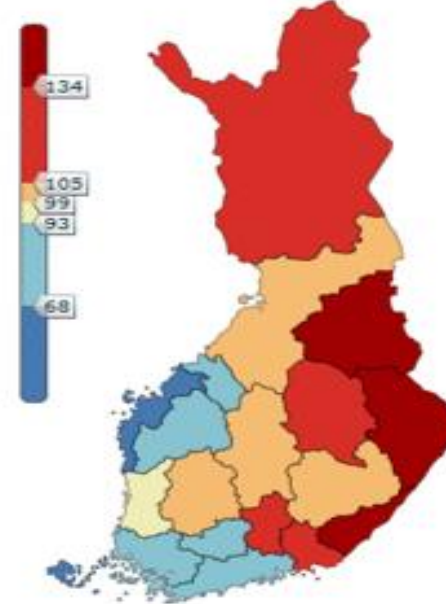
Inhimillinen

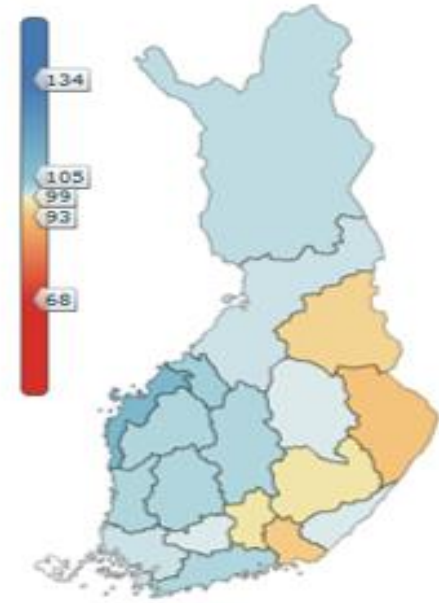
Sosiaalinen/heijastevaikutukset

Taloudellinen/palvelujärjestelmä

Osallisuus

Inhimillinen huono-osaisuus (mm.):

- Alkoholi- ja itsemurhakuolleisuus
- Yksinäisyys
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet
- Nuorisotyöttömyys
- Psykkinen kuormittuneisuus
- Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkuus

Sosiaaliset seuraukset:

- Kodin ulkopuolelle sijoitetut
- Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset
- Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt

Taloudelliset kustannukset:

- Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki
- Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon käyttökustannukset
- Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit
- Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut

Osallisuus:

- Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvat
- Elämänlaatunsa hyväksi tuntevat (EuroHIS-8)
- Luottamus oman kunnan päätöksentekoon
- Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa

Nuorisotyöttömyys, nuorten toimeentulotuki, koulupudokkuus (% nuorista, keskiarvo)

Maakunta	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
Ahvenanmaa	6,9	15,6	11,9	10,2	11,1
Etelä-Karjala	22,2	17,9	13,0	11,8	11,8
Etelä-Pohjanmaa	20,8	15,0	10,5	9,0	10,0
Kanta-Häme	21,2	18,1	12,6	11,7	12,0
Keski-Pohjanmaa	19,1	13,8	9,3	7,6	9,1
Keski-Suomi	23,9	19,2	15,2	13,0	13,1
Kymenlaakso	22,3	17,4	13,6	12,5	15,1
Päijät-Häme	21,8	18,9	14,8	13,2	13,5
Pirkanmaa	22,4	16,5	13,0	12,1	13,4
Pohjanmaa	16,5	11,5	7,7	7,2	7,4
Satakunta	19,9	16,1	13,6	11,7	12,1
Uusimaa	19,4	14,8	11,3	10,4	11,1
Varsinais-Suomi	17,5	13,5	10,9	9,7	10,7
Etelä-Savo	22,7	19,5	14,4	12,0	12,4
Pohjois-Karjala	27,6	23,3	17,1	15,0	15,5
Pohjois-Savo	23,7	20,6	16,8	13,9	13,8
Kainuu	25,0	20,7	17,1	14,0	14,3
Lappi	27,8	23,9	17,5	13,7	13,9
Pohjois-Pohjanmaa	23,0	17,7	13,9	12,0	12,2

Suomesta synkkä kuva maave
Nuorista miehistä joka viides
koulutuksen ja työvoiman ulko
– "Todella huolestuttava tulos"
Koulutusvertailussa Suomi erottuu maana, jossa syrjässä olevien nu
noussut.
KOTIMAA 15.9.2016 12:30 Päivitetty: 15.9.2016 15:54
Marjukka Litten HELSINGIN SANOMAT

	Ahvenanmaa	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Kainuu	Kanta-Häme	Keski-Pohjanmaa	Keski-Suomi	Kymenlaakso	Lappi	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Pohjanmaa	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Uusimaa	Varsinais-Suomi
Totu + Työttömyys + Koulupudokkuus																			
1991-95	9	27	22	26	27	23	24	29	26	30	24	20	31	27	28	26	24	21	21
1996-00	12	23	16	21	22	19	17	22	22	26	17	15	25	20	24	21	20	16	17
2001-05	10	16	12	16	18	14	12	16	16	20	13	10	17	15	17	16	16	11	13
2006-10	10	14	10	13	15	13	9	14	15	16	12	8	15	13	14	14	13	10	10
2011-15	9	14	11	14	16	13	10	15	18	15	14	9	16	14	14	16	13	12	12
2016	9	14	12	14	15	14	12	15	18	14	15	9	16	14	15	16	14	13	12
Työttömien työnhakijoiden (alle 25-v.) määrän kehitys 2017-2018																			
tammi.17	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
helmi	99	97	94	96	92	94	97	96	94	97	91	93	95	95	94	95	94	94	94
maalis	95	89	83	91	94	84	86	91	91	88	84	82	93	91	90	91	88	90	89
huhti	83	82	78	86	100	79	80	88	84	92	78	78	92	89	87	89	85	84	83
touko	65	79	66	80	96	77	73	84	73	93	73	71	92	85	84	87	76	82	84
kesä	69	95	91	94	122	101	96	106	99	126	94	98	127	109	113	110	91	111	108
heinä	74	89	91	87	120	99	89	104	96	119	97	103	123	107	108	112	91	113	111
elo	65	77	85	73	89	76	74	82	79	92	85	84	91	82	87	88	74	88	87
syys	74	74	79	71	80	72	66	76	76	84	78	68	78	74	79	79	74	79	80
loka	82	76	75	69	78	70	59	74	76	83	75	63	78	73	74	78	69	76	76
marras	84	77	73	73	83	70	59	75	76	76	74	65	79	72	73	81	67	74	71
joulu	88	92	96	91	108	83	74	96	93	97	85	76	105	83	88	94	84	85	86
tammi.18	95	80	82	83	91	76	71	86	82	88	81	70	87	78	83	92	77	81	80

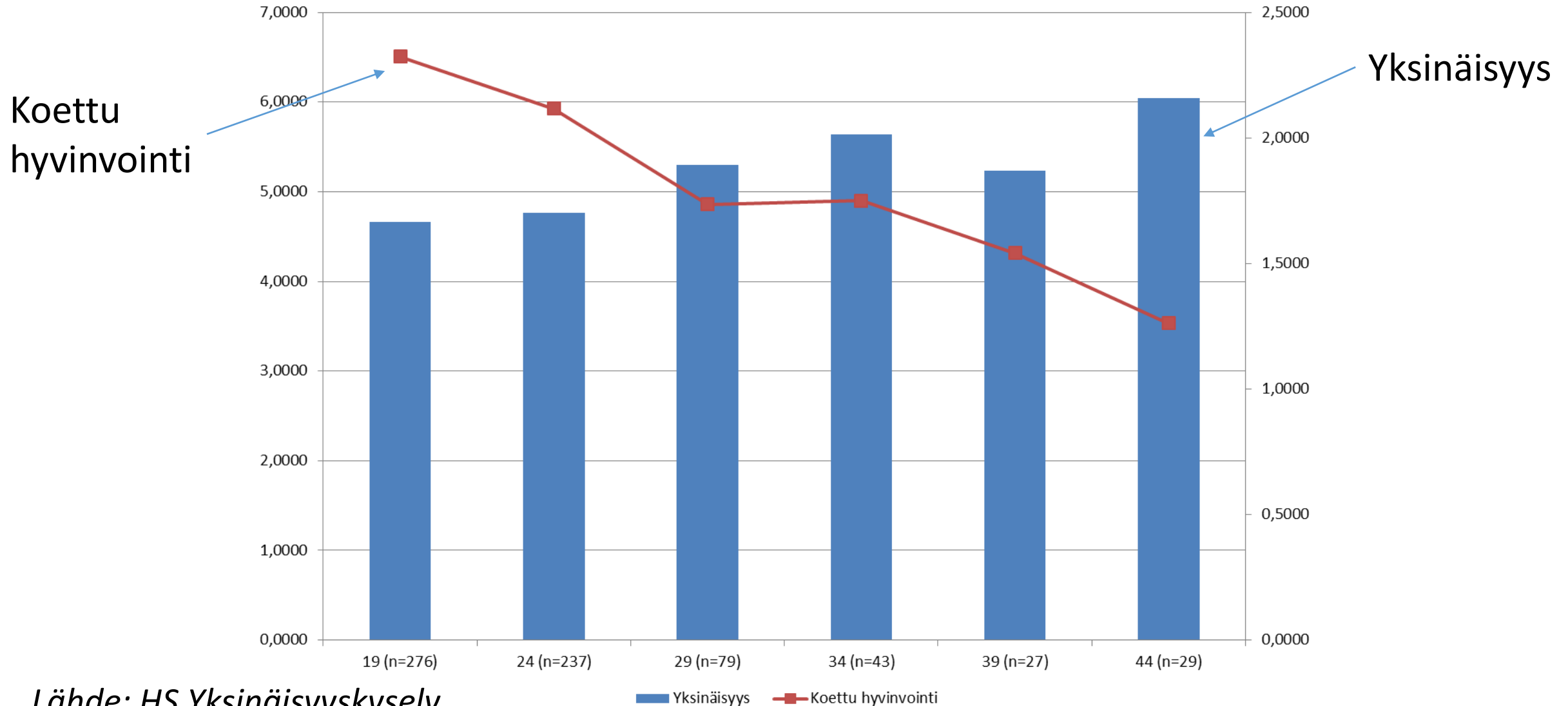
Hyvinvointi syntyy vuorovaikutuksesta!

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vanhempien kanssa kotona...

Lähde: HS Yksinäisyyskysely
17.5.2018

Mitä osallisuus on?

Osallisuuden viitekehystä rakentamassa

TYÖPAPERI

- Toimijuus ja autonomia
- Asiakasosallisuus
- Vaikuttaminen
- Paikallinen hyvä

Maakunta

Hyvinvointikunta

Toimijuus

Osallisuus
- aktiivinen

Osallistuminen
- passiivinen
- aktiivinen

Osattomuus

Osallinen ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa kokonaisuutta. Hän tulee kuulluksi itsenään ja vaikuttaa elämänsä kulkuun ja ympäristöönsä.

Osallisuuden vahvistaminen on kaikkien asia

Tasot	Osallisuutta voidaan edistää
Maakuntavaltuusto ja palvelut	Osallisuustyöryhmä, osallisuuskoordinaattori, kumppanuuspöytä, monitoimijaisuus ja HYTE-työ, kokemusasiantuntijoita tai -kehittäjiä, yhteiskunnallisia yrityksiä, yhteiskuntavastuullinen maakunta.
Kunnanvaltuusto	Hyvinvointikoordinaattori, aloitteiden käsittely, asukasdemokratia.
Kunnan palvelut	Yhteiskunnallisia yrityksiä, yhteiskuntavastuullinen kunta, kokemuskehittäjiä ja -asiantuntijoita, lähipalveluiden saavutettavuus, digitaalinen asiointi, asiakasraadit.
Hankekehittäjillä	Kohderyhmän osallisuus, syrjimättömyys, kohderyhmän oma toimijuus.
Asukasyhdistykset, järjestöt, liike-elämä	Halvat harrastusmahdollisuudet, asuinalueiden segregaatio, kyläpajat ja raadit, esteettömyys, aloitteita eteenpäin, Kansalaislähtöinen kaupunkikehittäminen, kokoontumistiloja, yhteisen hyvän mukainen toiminta, yhteinen keittiö.
Huono-osaiset	Ihmisten välinen vuorovaikutus; paikkoja ja toimintamalleja, ihmisen autonomia, osallisuuden tunne, osallisuuden portaat.

Ihmisten hyvinvointi maakunnan kokonaisuudessa

Maakunta (korjaa)	Ympäristö, Työ- ja elinkeinopalvelut, Maatalouden kehittäminen, Identiteetti, Kulttuuri, SOTE: vanhusten asumispalvelut, kuljetuspalvelut, vammaispalvelut, kotihoito	Alueiden käyttö, Liikenne, SOTE: Avoterveydenhuolto, äitiys ja neuvola,	Pelastustoimi, SOTE: lastensuojelu, aikuissosiaalityö, sairaala, päihde- ja mt-palvelut,	<i>Palvelun käyttäjä</i>
Kunta (mahdollistaa)	Varhaiskasvatus, Peruskoulu, Toisen asteen koulu, Vapaa sivistystyö, Kirjasto, Museot, Teatterit, Taide, Liikuntapaikat, Tiet, Vuokra-asunnot, Joukkoliikenne, Vesi, Energia, Jäte, Vetovoimaisuus, Paikallinen elinkeinopolitiikka, Demokratia	Nuorisopalvelut, Kaavoitus, Rakennusvalvonta, Ympäristönsuojelu, Turvallisuudesta huolehtiminen,		<i>Kuntalainen</i>
Kansalaisyhteiskunta (osallistaa)	Liikuntaa, sivistystä, harrastuksia	Osallistavat mallit, Vertaistuki	Rinnalla kulkeminen, Naapuriapu	<i>Ihminen, osallistuja, aktivisti</i>
	Hyvinvoinnin ylläpito	Ongelmien ehkäiseminen	Ongelmia korjaavat palvelut	

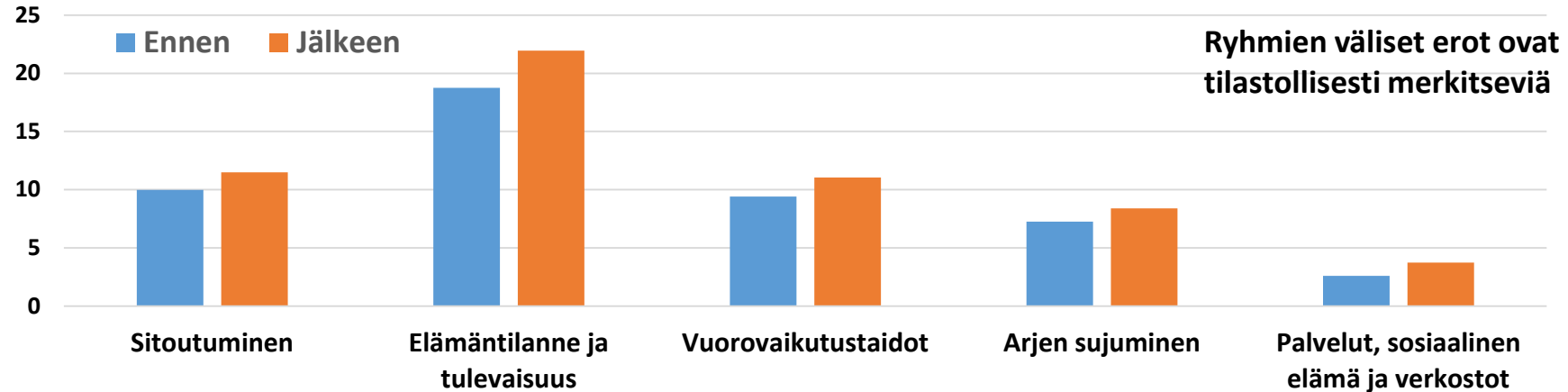
Sosiaalista kuntoutumista ESR TL5

<p>Maakunta korjaa</p>	<p>Ympäristö, Työ- ja elämäntilanteen kehittäminen, Maatalouden kehittäminen, Identiteetti, Kulttuuri, SOS Kainuu</p> <p>HYTY</p> <p>SOKU</p> <p>SOTE: vanhusten vammaispalvelut, koti</p>	<p>Alueiden käyttö, Liikenne, Hoitava liikkuminen</p> <p>Kaiku</p> <p>SosVa</p> <p>SOTE: Aivoterveystieteiden neuvola, Työetsivä Väliasema</p>	<p>Pelastustoimi, SOTE: lastensuojelu, aikuissosiaalityö, sairaala, päihde- ja mt-palvelut,</p>	<p>Palvelun käyttäjä</p>
<p>Kunta mahdollistaa</p> <p>Elo ja Iloa Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä ISO SOS Joensuun KAKE 2.0 Klubilaiset liikkuu / Asukasloikka Kumppanuuskaupunki / Asukasloikka Ookoo -hanke Punanenänä / Asukasloikka</p>	<p>Varhaiskasvatus, Toisen asteen koulu, Nuorisoyhteisö, Nuorisoväestön sivistystyö, Kirjasto, Museot, Teatterit, Taide, Liikuntapaikat, Tiet. Vuokra-asunnot, Joukkoliikenne, Vesi, Energia, Jäte, Vetovoimaisuus, Paikallisen liikenne- ja palvelupolitiikka</p> <p>Happy:D</p> <p>Asukasloikka</p> <p>Asukasloikka</p> <p>ITTE</p> <p>Soppi</p>	<p>Ulkomaalaisuuspalvelut, Kaavoitus, Rakennusvalvonta, Ympäristönsuojelu, Turvallisuudesta huolehtiminen, Kuntalaislähtöinen kaupunkikehittäminen</p>	<p>NAKSU</p>	<p>Kuntalainen</p>
<p>Kansalaiskehittäjä osallistaa</p> <p>Savonlinna malli Savonlinnan Makerspace / Asukasloikka Siistit saaret / Asukasloikka Taidekutomo / Asukasloikka Tukikoirakkotoiminta / Asukasloikka Vihreä Telakka</p>	<p>Liikuntaa edistävät harrastus</p>	<p>Yhteistyömallit, Vertaistuki</p> <p>ESIKOTO</p>	<p>Rinnalla käynninen, Naapuriapu</p> <p>Laavu</p>	<p>Ihminen, osallistuja, aktivisti</p>
	<p>Hyvinvoinnin ylläpito</p>	<p>Ongelmien ehkäiseminen</p>	<p>Ongelmia korjaavat palvelut</p>	

Hyvät toimintamallit lisäävät osallisuutta ja hyvinvointia

Pienet askeleet

Pysyvämmät siirtymät

Sijoittuminen, Mahis	Pajajakson jälkeen	Elokuussa 2016	Valtakunnallinen työpajakysely 2015
	%	%	%
Koulutukseen	36,4	43,2	28
Työelämään	27,3	18,2	15

Surakka A., Kuvaja-Köllner V. & Paananen R. (2017). **Valmennuspaja Mahiksen vaikutusten ja kustannusten tarkastelu. "Aina saa tulla ja voi puhua mistä vaan – luottamuksella"**. Diak puheenvuoro 10, Diakonia-ammattikorkeakoulu.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-293-6>

Marginaalista pois pääsy vaatii...

- Luottamusta
- Tekemistä
- Vuorovaikutusta muiden kanssa
- Yhdessä tekemistä
- Haastavampaa tekemistä
- Työtä
- Elintapojen muutosta

Sosiaalinen
kuntoutus

Kiitos!

sakari.kainulainen@diak.fi